

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: ELi kosmosetööstuse poliitika – kosmosesektori majanduskasvu potentsiaali avamine”

COM(2013) 108 final

(2013/C 341/07)

Raportöör: **Joost VAN IERSEL**

28. veebruaril 2013 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: ELi kosmosetööstuse poliitika – kosmosesektori majanduskasvu potentsiaali avamine”

COM(2013) 108 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 17. juulil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 492. istungjärgul 18.–19. septembril 2013 (18. septembri istungil) (... istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 151, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab palavalt ELi kosmosetööstuse poliitikat⁽¹⁾. Samuti toetab komitee aastateks 2014–2020 programmidele Galileo ja Copernicus ning teadus- ja arendustegevusele programmi „Horisont 2020” raames 11 miljardi euro suuruse eelarve eraldamist lisaks Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) praegusele 4 miljardi euro suurusele aastaelarvele. Need otsused on kooskõlas seisukohtadega, mida komitee on korduvalt väljendanud⁽²⁾.

1.2 Kogu Euroopat hõlmavale poliitilisele kohustusele tuginev ELi kosmosepoliitika peaks tagama Euroopa iseseisva juurdepääsu kosmosele kogu väärtusahela ulatuses, st kavandamisestapist väljaarendamise, rakendamise ja kasutamiseni. Pikaajaline ja suure riskiga tegevus nõuab prognoositavust, kindlust ja järjepidevaid jõupingutusi.

1.3 EL vajab kriitilist massi. Kosmosevaldkonna siseturg eeldab Euroopa võrdsete tingimuste täpset määratlemist nii sisestel kui ka välistel põhjustel.

1.4 Vastusena maailma suurtele institutsioonilistele turgudele, millel on üha suurem strateegiline ja tehnoloogiline mõju, on

vaja proaktiivset poliitikat. Euroopa tööstuse konkurentsivõimet tuleb tugevdada. Järk-järgult tuleb kaotada ikka veel märkimisväärsed sisised tõkked.

1.5 ELi tööstuspoliitika peaks üheks koondama liikmesriikide eri strateegiad ja tooma ühte raamistikku erinevad riiklikud eelistused.

1.6 Kõik osalised peavad tegutsema ühes suunas. Euroopa Kosmoseagentuuril (ESA) on eriline positsioon. Tema tegevus on olnud väga edukas ja tulemused vaieldamatud. Kosmoseagentuuri uue ülesehitusega lisandub selle tavapärasele rollile ka ülesanne hõlbustada kosmoseprojekte vastavalt ELi õigusele. Töötatakse välja uued meetodid ja pannakse alus uutele suhetele. See nõuab hästi väljaarendatud koordineerimist ja täpset kooskõlastamist kõigi osalejate, st komisjoni talituste, kosmoseagentuuri ja liikmesriikide vahel

1.7 Ametlikult on vaja välja töötada reeglid tööstusega konsulteerimiseks, eeskätt seoses VKEdega. Piisav osa programmi Copernicus eelarvest tuleb eraldada uutele teenustele ja rakendustele.

1.8 Kosmosesektor nõuab väga kvalifitseeritud tööjõudu korralike lepingute alusel. Pidevat tähelepanu tuleb pöörata sellele, et ajakohase hariduse ja koolituse kaudu oleksid tagatud asjakohased oskused, mis hõlbustaksid liikuvust.

⁽¹⁾ „ELi kosmosetööstuse poliitika – kosmosesektori majanduskasvu potentsiaali avamine”, COM(2013) 108 final, veebruar 2013.

⁽²⁾ Vt ELT C 162, 25.6.2008, lk 24 seoses komisjoni teatisega nõukogule ja Euroopa Parlamendile Euroopa kosmosepoliitika kohta, COM(2007) 212 final.

1.9 Julgeoleku ja kaitse valdkonna strateegilised kaalutlused on kõigi riikide kosmosepoliitika liikumapanev jõud. ELi uued kosmosepoliitika meetmed tuginevad Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 173 ja eeskätt artiklile 189. Need meetmed nõuavad suuremat üksmeelt liikmesriikide vahel julgeoleku ja kaitse valdkonnas ja seega kaasamist ELi välispoliitikasse laiemas perspektiivis. Samas võivad kosmosepoliitika kogemused olla teatud täpselt määratletud valdkondades Euroopa kaitsepoliitikale eeskujuks. Neid tuleks arvesse võtta eelseisvas arutelus Euroopa kaitse üle.

1.10 ELi kosmosetööstuse poliitika võib hoogustada Euroopas konkurentsivõimelist, tugevat, tõhusat ja tasakaalustatud tööstusbaasi, toetades nii valitsussektori teenuseid kui ka ettevõtjaid ja kodanikke. Tegemist on haavatava sektoriga. Kriis on ebakindlust juurde toonud. Nüüd on oluline elluviimine!

1.11 Seda arvesse võttes toetab komitee täielikult viit komisjoni määratletud eesmärgi: sidus ja stabiilne õigusraamistik; tugev tööstusbaas, sh VKEd; konkurentsivõime ja kulutõhusus; kosmoserakenduste ja -teenuste turg; tehnoloogiline sõltumatus ja iseseisev juurdepääs kosmosele ⁽³⁾.

1.12 Euroopa positsiooni maailmas tuleb kinnistada ja tugevdada, suurendades Euroopa tööstuse tulemuslikkust ja konkurentsivõimet, pidades sammu teiste kosmoseriikide ambitsioonide ja tipptasemel tehnoloogiaga, edendades kulutõhusust kogu väärtusahelate ulatuses ja arendades kosmoserakenduste ja -teenuste turgu.

2. Ajalooline taust ning komitee panus

2.1 Julgeoleku ja kaitse kaalutlustest tulenevalt on kosmosepoliitikat arendatud väljaspool ELi lepingu raamistikku. Liikmesriikidel on olnud oma kosmosestrateegiad. Euroopa ühised huvisid suunati teataval määral Euroopa Kosmoseagentuuri teadus- ja arendustegevuse ja tööstusprojektide kaudu.

2.2 2003. aastal käivitati Euroopa Kosmoseagentuuri ja ELi vahel sõlmitud raamlepinguga uus etapp. Teadus- ja arendustegevuse seitsmenda raamprogrammi kaasamine teadusprojekti-desse muutis võimalikuks ELi sektoripõhise tööstuspoliitika. Investeeringud tootmisahela eelsesesse ja järgsesse etappi kasvasid, konkurentsivõime suurenes, spetsialiseerunud eraettevõtjad arendasid välja uusi rakendusi ja teenuseid.

2.3 Komitee toetas rõhutatult ELi strateegiat, milles ühendatakse Euroopa Kosmoseagentuuri kontseptsioon ELi institutsioonide tihedama osalemisega, samuti sellekohaseid konkreetseid ettepanekuid ja otsuseid ⁽⁴⁾.

2.4 Edasistes arvamustes rõhutas komitee ELi kosmosepoliitika olulisust avalike teenuste, ettevõtjate ja eeskätt kodanike jaoks. Komitee toetas tehtud samme mitmes konkreetsetes valdkonnas, nagu Maa seire Euroopa programm (GMES), GMESi kosmosekomponent ja kodanike teenistuses olev kosmosestrateegia ⁽⁵⁾.

2.5 2012. aastal toetas komitee GMESi rahastamist perioodi 2014–2020 mitmeaastase finantsraamistiku vahenditest ⁽⁶⁾. 8. veebruaril 2013 otsustas nõukogu eraldada vastavalt 3,78 miljonit eurot GMESile, mis kannab nüüd nime Copernicus, 6,3 miljardit eurot programmile Galileo ja 1,7 miljardit teadus- ja arendustegevusse programmi „Horisont 2020” raames. Otsusele peab veel heakskiidu andma Euroopa Parlament.

2.6 Komisjoni hiljutine teatis kosmosesektori tööstuspoliitika kohta on vajalik samm edasi, kuna Euroopa kosmosevaldkond kaotab positsioonis enamikule, kui mitte kõigile kosmoseriikidele ⁽⁷⁾.

3. Praegune areng

3.1 Tingimused on drastiliselt muutunud. Uute kosmoseriikide ülemaailmsed investeeringud kasvavad kiiresti. Tugevaim osaleja on jätkuvalt USA. USA käive selles sektoris on umbes kümme korda suurem kui Euroopas. Hiinast ja Indiast on saamas tugevad konkurendid. Hiljuti teatas Venemaa, et kavatseb märkimisväärselt suurendada oma kosmosevaldkonna eelarvet.

3.2 Peamised strateegilised kaalutlused on sõltumatus ja iseseisvus. See turg on Hiinas, Indias ja Jaapanis 100 % ulatuses ning Venemaal ligi 100 % ulatuses institutsiooniline. USAs on see näitaja enam kui 70 %. See on selgelt vastupidine Euroopa olukorrale, kus 50 % turust sõltub erasektorist. Olgu märgitud, et mahuliselt on USA erasektori 20 %-line turuosa suurem kui erasektori 50 %-line turuosa Euroopas.

3.3 Globaalne turg kasvab ja konkurents tiheneb uute kosmoseriikide lisandumise tõttu. See ohustab Euroopa tööstuse raskelt kättevõidetud positsiooni, sest tekivad tõkked, samas kui uued sisenejad rakendavad agressiivset ekspordipoliitikat. Kaitsevaldkonna eelarve vähendamise tõttu liigub Ameerika kosmosektor samuti ülemaailmse ekspordi poole.

⁽⁵⁾ Vt ELT C 339, 14.12.2010, lk 14; ELT C 44, 11.2.2011, lk 153; ELT C 43, 15.2.2012, lk 20.

⁽⁶⁾ Vt ELT C 299, 4.10.2012, lk 72 GMESi ja selle toimingute kohta alates 2014. aastast.

⁽⁷⁾ Vt „ASD-Eurospace position paper on industrial policy”, veebruar 2013, lk 2.

⁽³⁾ Vt komisjoni teatis, lk 4.

⁽⁴⁾ Vt joonealune märkus 2.

3.4 Seda arvesse võttes toetab komitee täielikult eesmärki säilitada Euroopale iseseisev juurdepääs kosmosele, nagu on sätestatud mitmetes nõukogu järeldestes ja komisjoni teatistes. Varasemast enam rõhutavad nõukogu ja komisjon õigustatult, et vajalik on Euroopa sõltumatus kosmosesektori strateegilistes valdkondades, edendades ja kaitstes Euroopa iseseisvat juurdepääsu kosmosele.

3.5 Praegu sõltub Euroopa endiselt olulisel määral USA tehnoloogiast. Püüded selle sõltuvuse vähendamiseks, tagades katkematu varustatuse teadmiste ja kõrgtehnoloogiliste materjalidega, nõuavad suuri jõupingutusi valitsustelt, Euroopa Kosmoseagentuurilt ja ELilt.

3.6 Silmas pidades pikaajalist ja suure riskiga tegevust, on prognoositavus, kindlus ja järjepidevad jõupingutused vältimatud. Enne täieliku küpsuse saavutamist on sektor jätkuvalt haavatav, eriti VKEdes osas, kellel on rakenduste arendamisel otsustav roll Praegune kriis suurendab ebakindlust.

4. Kosmosesektori tööstuspoliitika

4.1 Neis keerulistes tingimustes on komisjon esitanud ettepaneku ELi aktiivse tööstuspoliitika kohta, võttes aluseks Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 173 ja 189.

4.2 Esmakordselt viis komisjon läbi probleemide süvaanalüüsi, võttes seejuures aluseks rea avaliku ja erasektori osalejatega peetud konsultatsioonide tulemused. See laialdaselt tunnustatud analüüs on oluline alus Euroopa Kosmoseagentuuri praeguse umbes 4 miljardi euro suuruse eelarve suurendamisele, täiendades perioodi 2014–2020 kosmoselarvet 11 miljardi euroga. Arvestades teiste kosmoseriikide agressiivseid poliitikaid, on see otsustav samm edasi.

4.3 Need täiendavad vahendid on samuti hea lähtepunkt sektorile, mis kasvab eelseisvatel aastakümnetel tõenäoliselt märkimisväärselt kahel põhjusel:

— tegemist on strateegilise sektoriga

— oma toetavate tehnoloogiatega loob ta tingimused paljude muude majandusvaldkondade jaoks, tekitades positiivset sünergiat sektoritega, mis saavad otsest kasu kosmosetehnoloogiast ja -teenustest.

4.4 Üha enam tegevusvaldkondi saavad kosmoseteenustest kasu: julgeolek, põllumajandus, transport, piirkondlik areng, ookeaniseire, meteoroloogia, telekommunikatsioon, ringhääling, digitaalsete lõhede ületamine.

4.5 Lisaks saab kosmosesektor täita toetavat rolli mitmete globaalsete küsimuste puhul, nt kliimamuutused, toiduohutus, kalandus, metsade hävitamine, loodusvarade seire, katastroofiseire. Euroopa peaks olema varustatud omaenda globaalsete süsteemidega, et täita oma rolli täies ulatuses kooskõlas tema majandusliku positsiooniga maailmas. Tõsta tuleb üldsuse teadlikkust.

4.6 Komitee toetab täielikult otsust kasutada ära ELi proaktiivse tööstuspoliitika võimalused, luues selleks sobivad tingimused. Komitee näeb selles komisjoni 2010. ja 2012. aasta tööstuspoliitika teatistes kehtestatud ELi tööstuspoliitika laiemal kontseptsiooni konkreetset edasiarendust.

4.7 Kosmosesüsteemide loomise ja arendamise, samuti vastavate programmide käivitamise ja rakendamisega tuleb tagada Euroopa iseseisev juurdepääs kosmosele ja sellega seotud tehnoloogiate olemasolu. Sõltumatus ja andmete iseseisev kontrollimine on hädavajalik, seda kindlasti Hiinat silmas pidades, aga isegi sõbralike riikide puhul, nagu USA, kes on Euroopa vältimatu konkurent.

4.8 Suurem osa tööstuspoliitikast, mis on kindlaks määratud riiklike strateegiatega, jääb endiselt liikmesriikide vastutusalasse. Kõnealused strateegiad on osa suuremast julgeoleku- ja kaitsepoliitika valdkonnast, mis selgitab ka valitsuste, riikide teadusasutuste ja tööstuse tihedat seotust. See põhjustab siseseid tõkkeid ja seega ka killustatust ja ebaühtlust, samuti Euroopa mahajäämist.

4.9 Seepärast on võrdsed tingimused ELi igasuguse tööstuspoliitika eeltingimus. Komisjon peaks välja töötama selged kriteeriumid, millega täpselt määratleda mõiste „võrdsed tingimused”. Selline täpselt määratletud mõiste on hädavajalik ka mis tahes vastastikuste meetmete jaoks, et avada vastastikku rahvusvahelised turud kolmandate riikidega.

4.10 Komitee nõuab, et lõppeesmärgid oleksid võrdsed tingimused ja läbipaistev ELi-sisene konkurents. See aitab otsustaval määral ülejäänud maailmaga sammu pidada.

4.11 Komitee märgib, et komisjoni teadus- ja arendustegevuse poliitika osas tuleb käsitleda kaht olulist teemat:

— „Horisont 2020” programmid peavad toetama ELi konkurentsivõimet tõhusate hangetega tihedas koostöös Euroopa Kosmoseagentuuriga ja liikmesriikide eraldiseisvate kosmoselaste teadus- ja arendustegevuse programmidega.

— Tuleb tagada teadus- ja arendustegevuse tulemuste sujuv ülekandmine ELi programme rakendusetappidesse.

4.12 Neid küsimusi tuleb käsitleda liikmesriikide teadus- ja arendustegevuse eelarvete vähenemise kontekstis. Tänu komisjoni kompenseerivale rahalisele osalusele jäävad üldkulud enam-vähem samaks. Ainus erand on Saksamaa, kus hiljuti tõsteti kosmosevaldkonna teadus- ja arendustegevuse eelarvet 10 % võrra.

4.13 Nagu komitee on mitmel juhul märkinud, on edukas tööstuspoliitika kõigi osapooltega arvestav poliitika. Komisjoni eri peadirektoraatide vahel peab olema tagatud koordineerimine, et saavutada kõik ettevõtluse peadirektoraadi seatud eesmärgid, nt sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraadiga kommertsatelliitide osas; kaubanduse peadirektoraadiga turgude avamise ja kriitilise tähtsusega komponentide varustuskindluse tagamise osas.

5. Euroopa Kosmoseagentuur ja Euroopa Liit

5.1 Teadus ja tehnoloogia annavad lähtepunkti. Komitee rõhutab veel kord Euroopa Kosmoseagentuuri suurt tähtsust Euroopa kosmosepoliitika jaoks. Arvestades takistusi, mis tuleb ületada mis tahes valitsustevahelises raamistikus, on kosmoseagentuuri varasemad ja praegused saavutused vaieldamatud. Algusest peale on kosmoseagentuur aidanud märkimisväärselt kaasa Euroopa kosmosealasele tegevusele selle praegusel kujul. Eeskätt tänu toodete positiivsele hinnale ja kvaliteedi suhtele on kosmoseagentuuril olnud asendamatu roll kosmosealases teadus- ja arendustegevuses, teatud määral ka tööstustegevuses.

5.2 Euroopa Kosmoseagentuur on riikide valitsuste ja tööstuste jaoks sobiv partner. Sellest tulenevalt moodustavad kosmoseagentuuri saavutused väga kvaliteetse lüli ahelast, mis arendab ja tugevdab Euroopa tööstusbaasi. Lisaks on praegune õiglase tulu süsteem innustanud valitsusi jälgima oma riigis teadus- ja arendustegevuse ja sellele järgneva tegevuse üldist tulemuslikkust.

5.3 Siiski sai järk-järgult selgeks, et kui EL soovib tõesti olla globaalselt konkurentsivõimeline osaleja, siis on vaja leida uusi lähenemisviise. 2003. aastal Euroopa Kosmoseagentuuri ja Euroopa Liidu vahel sõlmitud raamleping tõi kaasa ELi meetmed ja rahalised vahendid, samuti aitas see tugevdada konkurentsi ja konkurentsivõimet. See oli kosmoseagentuuri ja ELi eduka partnerluse algus. Euroopa Kosmoseagentuuri järjepidev pühendumus on ELi mis tahes kosmosetööstuse poliitika tugev nurgakivi.

5.4 Ent kiiresti muutuvad olud nõuavad menetluste ja tegutsemisviiside täpset hindamist ja rahaliste vahendite optimaalset kasutamist, et toetada Euroopa ettevõtjate püsivat konkurentsi- ja vastupanuvõimet.

5.5 Tunnistatakse küll ESA rolli Euroopa oma kosmosesüsteemide kasutamiseks tugeva aluse loomisel sihipäraselt suunatud ja integreeritud rakenduste kaudu, ent toetuse osas, mida kosmoseagentuuri saab ELi meetmetele pakkuda, on veel kasutamata võimalusi. ESA ja ELi tihedam koostöö peaks sellele tugevalt kaasa aitama.

5.6 Toimivate kosmosesüsteemide eduka rakendamise ja jätkusuutliku kasutamise kaalutletud poliitika jätkamine nõuab uusi lähenemisviise ja mehhanisme. Samamoodi on vaja läbi viia vahendite tõhus euroopastamine, et saavutada kolm eesmärki:

— tugeva teadusbaasi hoidmine,

— uute stiimulite loomine rakendustehnoloogiale ja turgudele

— stiimulite loomine rakenduste ja teenuste uute mudelite arendamiseks (teiste sektorite toetamiseks).

5.7 Hiljutised otsused on kooskõlas moderniseerimisega, millele komitee avaldas toetust oma 2008. aasta arvamuses⁽⁸⁾. Siis rõhutas komitee, et kosmoseturu küpsemaks muutumine nõuab suuremat paindlikkust, mida üha kiirmate tehnoloogiliste tsüklite ning suureneva koostoime ja rakenduste ajal ei saa reeglina tagada kinnistunud suhtemustritega, mis tulenevad Euroopa Kosmoseagentuuri kohaldatavast õiglase tulu põhimõttest⁽⁹⁾.

5.8 Vältida tuleb äkilisi muudatusi. Seepärast toetas komitee analüüsi ja dialoogi selle üle, milline peaks olema Euroopa tulemuslikkus kümne aasta pärast, ning märkis, et selles dialoogis tuleks käsitleda „muu hulgas ESA rahastamist, keskmise suurusega ettevõtete dünaamilist panust ja seda, kuidas säilitada konkurentsivõime kõrgeim tase”⁽¹⁰⁾.

5.9 Komitee on seisukohal, et nõukogu 2012. aasta novembri resolutsiooni ELi ja Euroopa Kosmoseagentuuri suhte kohta⁽¹¹⁾ ning 8. veebruaril vastu võetud uue finantsraamistiku koostöju kujutab endast komitee 2008. aasta soovitusel konkreetset ellurakendamist. EL on sisenemas uude etappi.

5.10 Euroopa Kosmoseagentuur, kes saab otsuste rakendamisel toetuda oma pikaajalistele kogemustele, vastutab tegevjuhtimise eest, kuid võttes aluseks ELi eeskirjad. Asjakohase rakendamise korral saavutatakse kosmoseagentuuri pädevuste ja ELi tavapäraste turumehhanismi vahel optimaalne tasakaal.

⁽⁸⁾ Vt ELT C 162, 25.6.2008, lk 24.

⁽⁹⁾ Vt sama, punkt 1.11.

⁽¹⁰⁾ Vt sama, punkt 1.13.

⁽¹¹⁾ Resolutsioon ESA rolli kohta Euroopa konkurentsivõime ja kasvu edendamisel, 20. november 2012.

5.11 Praegu ei ole veel selge, kuidas kokkulepitud töömeetodid toimivad, vähemalt mitte esimeses etapis. Vaatamata viimase paari aasta jooksul tehtud väikestele muudatustele, millega edendati turule suunatud lähenemisviise, peab tekkima uus suhtumine kosmosevaldkonna teadusse ja teadusuuringutesse. Komitee tervitab seepärast lähenemisviisi, mille kohaselt arendataks välja praktilised kriteeriumid Euroopa Kosmoseagentuuris rakendatava õiglase tulu põhimõtte (mille eesmärk on Euroopas mitmekesise kosmosetööstuse üles ehitamine ja selle kasutamine) ja komisjoni jaoks siduvate ELi siseturu reeglite eristamiseks, et arendada komisjoni ja Euroopa Kosmoseagentuuri vahelist viljakat koostööd ning veelgi tugevdada Euroopa kosmosetööstust.

5.12 Kõnealust aspekti käsitleti ka CCMI asjaomast teemat käsitletud täiendavas arvamuses. Selles sisaldunud kriitilistest küsimustest on mõned nüüdseks õnneks selgituse saanud.

6. Konkreetsete teemad

6.1 Kosmosepoliitika väljatöötamisel vastavalt artiklile 189 tuleks nii palju kui võimalik kohaldada komisjoni ja liikmesriikide paralleelseid pädevusi. Samuti peaksid liikmesriigid konkreetsete teemade puhul omal algatusel omavahelist koostööd tegema. Järelevalvet kõnealuste protsesside üle võib teostada komisjon.

6.2 Muutuvas dünaamilises konkurentsikeskkonnas tuleb määratleda õiged tingimused, et toetada ELi tööstuse tugevat konkurentsivõimelist baasi. Seepärast nõuab komitee, et nüüdsest antaks tööstusele nõuandeorganites ametlik koht, eriti valdkondade puhul, kus tegutsevad väikesemad ettevõtjad. Nõuded tuleb määratleda avatud ja läbipaistval viisil.

6.3 Arutamist vajavate teemade hulgas on vaba ja avatud andmepoliitika, kvaliteet, standardid ja sertifitseerimine. Teenuseid osutavad nii avaliku sektori asutused kui ka erasektori osalejad, mistõttu on vajalik tõhus järelevalve.

6.4 Asjakohaselt kehtestatud konsulteerimise eeskirjade abil on võimalik ära kasutada VKEdel tohutut potentsiaali. Piisav osa programmide Copernicus ja Galileo eelarvest tuleb eraldada uute teenuste ja rakenduste arendamiseks.

6.5 Kuna tegemist on tehnoloogiamahuka valdkonnaga, siis on töajõud üldjoontes kõrge kvalifikatsiooniga. Kogu maailmas töötab kosmosesektoris kokku 800 000 töötajat, neist 25 % USAs ja 4 % (!) Euroopas. Euroopa potentsiaali tugevdamiseks ja kasulike sünergiate loomiseks on vaja järjest rohkem kõrgkooli lõpetanud töötajaid. Korralikud töölepingud peaksid olema reegel, et suurendada sektori atraktiivsust.

6.6 Kosmos toidab noorte kujutlusvõimet. Komitee nõuab aktiivset tööhõivepoliitikat, mis põhineks ajakohasel haridusel ja koolitusel ning mida edendatakse tehnilistes kõrgkoolides, luues ka tiheda sideme teaduse ja innovatsiooniga. See edendaks ka soovitatavat ja asjakohast liikuvust.

6.7 Arvestades institutsioonilise turu tohutut tähtsust, on kosmosetööstuse poliitika tihedalt seotud hankepoliitikaga. See peaks vastama kõrgetele kvaliteedi- ja läbipaistvusnõuetele. Komitee rõhutab, et tööstus tervitaks väga seda, kui loodaks eraldi kosmosevaldkonna hankepoliitika, kuhu EL oleks otseselt kaasatud, niipea kui komisjoni ja liikmesriikide vahel on määratletud selle ulatus.

6.8 Kõnealune poliitika aitaks kaasa sellele, et EL saaks täita oma rolli Euroopa kosmoseinfrastruktuuri omaniku ja kosmosepõhiste teenuste tarbijana rea avaliku sektori ülesannete täitmisel.

6.9 Komitee rõhutab, et piirkondade ja kogukondade kohustel on suur roll kosmosetööstuse kujunevate tegevuste väljaarendamise edendamisel. Piirkondade rolli alahinnatakse. Piirkondi tuleb asjakohaselt teavitada ja korralikult varustada, et nad saaksid kasu kosmoseteenuste tõhusa kasutamise võimalikust positiivsest mõjust.

6.10 Puudu on rahuldavad kvantitatiivsed turuuuringud, mistõttu on puudu usaldusväärsetest andmetest kosmosevaldkonna teadusuuringute lõppmõjust järelrakenduste puhul. Süvendada tuleb analüütilisi teadmisi tootmisahela eelse ja järgse etapi kohta.

6.11 Euroconsulti analüüsi, milles väidetakse muu hulgas, et USA tootmisahela eelse etapi investeeringud loovad kaks korda rohkem kasumlikku tegevust tootmisahela järgses etapis kui Euroopas, on küll vaidlustatud, ent mitte kunagi analüütiliselt ümber lükatud⁽¹²⁾. Veel üks huvitav mudel ELi jaoks – ainus omalaadne – on Ühendkuningriigi kosmosetööstuse eri segmentide majandusliku mõju ajakohastatud analüüs⁽¹³⁾

6.12 Komitee innustab komisjoni, Euroopa Kosmoseagentuuri ja liikmesriike viima läbi kosmosesektori eri segmentide ühised analüüsid ja asetama need ülemaailmsesse konteksti. Ühendatud näitajad (uue) tööhõive, kasvumäärade ja rakenduste kohta suurendavad sektori olulisust ja aitavad saavutada üldsuse püsiivat toetust.

⁽¹²⁾ Euroconsult 2011. aasta analüüsis jõuti järeldusele, et USAs on eelnevate investeeringute ja järelrakenduste suhe on 1 euro: 16 eurot, samas kui Euroopas olevat see suhe „vaid“ 1 euro: 8 eurot.

⁽¹³⁾ UK Space Industry: „Update of the Size and Health of the UK Space Industry“, Oxford Economics, 2010.

7. Julgeolek ja kaitse

7.1 Komitee on seisukohal, et sarnaselt Euroopa konkurentide kosmosepoliitikaga kannaks ELi kosmosepoliitika rohkem vilja, kui liikmesriikide vahel valitseks suurem üksmeel kaitse- ja julgeolekuvaldkonna strateegilistes küsimustes ja kui see valdkond kaasataks laiemas perspektiivis ELi välispoliitikasse. Seda seost tuleks arvesse võtta eelseisvas arutelus Euroopa kaitse üle.

7.2 Kosmosevaldkonnas on Euroopa koostöö oluliselt kaugemale arenenud kui mis tahes kaitsevaldkonna sektoris. Kaitsega seotud kosmosetegevust võiks kasutada ühise kaitsepoliitika pilootprojektide või näidetena ELi kaitsepoliitika väljatöötamisel. Komitee märgib, et selline ettepanek tehti juba 1987. aastal! Seda ei ole kunagi järgitud.

Brüssel, 18. september 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE
